

LETECKÉ ROZHLEDY

ROČNÍK IV.

Redaktor: Podplukovník Vilém Stanovský.

ČÍSLO 5.

Major let. S a h i n i Alexandru:

Zpravodajská činnost letectva.*)

Protože zásady působnosti leteckého zpravodajství nejsou dosud úplně a přesně stanoveny platnými předpisy, myslím, že stručný výklad na tomto místě může prospěti každému, kdo doposud neměl příležitosti pracovat v tomto oboru ve větším rozsahu; podnítl-li snad některý zde uvedený názor diskusi, jsem přesvědčen, že i jí bude dobře poslouženo k ujasnění sporných otázek.

Prvním a hlavním účelem tohoto článku jest podati čtenářům skromné názory z oboru leteckého zpravodajství; myslím však, že bude užitečné vytknout a osvětlit nejdříve některé hlavní pojmy a myšlenky zpravodajství vůbec.

1. Armáda jako celek.

Vycházíme-li ze základní myšlenky, že úlohou a účelem existence armády za války jest dosáhnouti bitvou zničení nepřátelských sil a vnutit jim vlastní vůli, dojdeme k poznatku, že tato armáda musí být obsáhlým kolektivem, dokonale organisovaným a vybaveným všemi životními orgány nutnými pro živění vojenských operací, stejně jako každý jiný dokonale organismus.

Jako každý jiný živý organismus musí tedy i armáda míti svou duši, již je morálka a morální síla národa, a svoje tělo, nebo-li materiál, který je rovněž výtvorem národa. Tyto základní prvky armádu vedou, řídí, živí a pohybují jí v čase a v prostoru.

Stejnou analogií a srovnáním povahy jednotlivých orgánů tvořících moderní armádu dojdeme k dalšímu rozlišení:

— Velitelství je mozkem, orgánem duševní a rozumové capacity, životním střediskem celku.

— Štáb je nervovým systémem, zprostředkujícím spojení mezi duchem a hybnou silou svalovou.

— Vojska jsou orgány hybné svalové síly.

— Služby jsou ústrojím vyživovacím, které udržuje život a činnost organismu.

— Zpravodajské orgány jsou smysly sloužícími k poznání prostředí, ve kterém armáda žije a je činná.

Tyto zpravodajské orgány budou nadále předmětem našich úvah v míře dovolené omezeným rámcem této práce.

Předchozích srovnání jsem použil proto, abychom na nejjednodušším příkladě pochopili existenci, účelnost a působnost zpravodajství armády všeobecně a leteckého zpravodajství zvlášť.

Poněvadž však je letecké zpravodajství prvkem závislým na zpravodajství vyšších jednotek, s nimiž stojí v těsném spojení, a je mu podří-

*) Z rumunské revue „Aeronautica“ přeložil mjr. gšt. Rudolf Bulandr. Tato práce podává úplný obraz o zásadách zpravodajské činnosti letectva v rámci všeobecného zpravodajství a je velmi cenná pro informaci celé vojenské veřejnosti; proto se redakce Leteckých rozhledů rozhodla uveřejnit její překlad ve Vojenských rozhledech.

zeno, budeme se jím účelněji zabývatí teprve tehdy, seznámíme-li se nejdříve s působností zpravodajství pozemního, v jehož rámci žije a pracuje a z jehož rámce nikdy nevybočí; pochopíme pak snadněji jeho zvláštní povahu.

Původ leteckého zpravodajství — zpravodajství pozemní — bude mít stálý vliv na jeho charakter a bude i v našem pojednání základnou, na které budeme stavět.

Obrátíme tedy svou pozornost nejdříve k rámci, povaze a působnosti zpravodajství pozemního.

2. Zprávy.

Zpráva je zjištění, učiněné buď přímo pomocí smyslů nebo prostřednictvím prostředků mechanických a týkající se skutečností, které tvoří situaci a skládají činnost vlastní i nepřátelskou.

V armádě, stejně jako v kterémkoliv jiném organismu, vzbuzuje zpráva potřebu zajištění bezpečnosti existence a výkonů; cena zprávy se zakládá na výhodách, které poskytuje k zajištění volnosti jednání a k zabezpečení před překvapením pozemním, leteckým a chemickým.

Velitelství jakožto orgán vedení a pojetí operací využívá výhody zpráv především pro účelné vedení operací a pro správné pojetí rozhodnutí, tedy k zajištění své činnosti.

Logická potřeba zpráv je známa a byla respektována již od nejstarších dob a v celém průběhu válečné historie; jejím zajímavým potvrzením je zásada římského vojenského kronikáře Vegetia, který žil v době císaře Valentiniana ve IV. století př. Kr.: „Ten, kdo může znáti lépe situaci vlastních a nepřátelských sil, může být těžko poražen, kdežto naopak může jen těžko zvítěziti.“

Autor této zásady se pod vlivem své doby nevyjadřuje dosti přesně, spokojuje se pouze tvrzením, že „může těžko“, poněvadž v jeho době působily na zdar operací ještě i jiné, dnes již přežitě okultní a neznámé vlivy, jako na př. pověry, bohové a mn. j.; dnes starou zásadu Vegetiovu vyjadřujeme přesněji.

Můžeme k ní ještě dodati, že „bitva se vede a vyhrává i pro učiněné chyby“; toto poznání nás povede ke snaze, dovídat se o chybách, jichž se nepřítel dopustí, abychom z nich v pravý čas těžili. — Válečná zpráva záleží v údajích o množství a hodnotě, určených v čase a v prostoru a dotýkajících se vlastních anebo nepřátelských sil.

3. Zpravodajské prostředky.

Zpravodajské prostředky se vyvíjely spolu s civilisací a s ostatními válečnými prostředky; za doby Napoleonovy bylo lze obsáhnout zrakem nebo sluchem z jednoho místa frontu celé tehdejší armády.

Moderní války a zvláště válka poslední se skončily za používání různých zpravodajských prostředků. Byly to:

- pozorování terénní: zrakem,
sluchem,
přímým stykem,
přispěním jezdeckva a vojsk v dotyku;
- pozorování letecké: z letounu,
z balonu;

- naslouchání mechanické: zvukoměrné,
elektrické,
odposlouchání zemí,
radiogoniometrie,
minové chodby;

- zvláštní prostředky: výzvědné zpravodajství, zajatci.

Těmito prostředky byla vybavena každá bojová jednotka v míře odpovídající její důležitosti a činnosti, aby byla s to sledovati vlastní i nepřátelskou situaci.

4. Zpravodajské orgány.

Zpravodajské prostředky jsou uskupeny ve všech jednotkách podle jednotlivých druhů a jsou podřízeny jednotnému zpravodajskému vedení speciálních orgánů velitelství, jimiž jsou 2. (zpravodajská) oddělení štábů vyšších jednotek a zpravodajští důstojníci malých jednotek.

Tyto orgány jsou součástí příslušných velitelství, jsou v stálém vzájemném hierarchickém a bočním styku a tvoří tak dokonalou síť spojení mezi velitelstvími, zbraněmi a službami; touto sítí probíhá stálý a všem prospěšný proud zpráv všemi směry.

Působnost terénního zpravodajství.

Z předchozího výkladu jsme poznali, že na zprávy je třeba hleděti jako na bojový prostředek, kterého velitel užívá stejně jako prostředků ostatních.

Na základě zpráv, které z různých pramenů obdržel a za pomoci svého zpravodajského orgánu si velitel tvoří před každou operací několik předpokladů o situaci a síle nepřítele; tyto předpoklady, které jsou projevem velitelské činnosti, musí býti přezkušovány, srovnávány se skutečností a jeden z nich musí nakonec skutečnosti odpovídati.

Aby si ověřil správnost svých předpokladů, musí velitel jednotky usměrnit své zpravodajské orgány a orientovat je ve smyslu svých předpokladů a podle účelu připravené operace, aby mohl rozvinout svůj manévru, aby si zajistil volnost jednání a aby se uchránil před překvapením.

Toto všeobecné usměrnění je stanoveno buď zvlášť vyšším představeným, anebo jeho plánem manévru a nazývá se:

- „Všeobecné zpravodajské směrnice“ u armády a jednotek vyšších.

- „Zpravodajský plán“ u armádního sboru a divise.

- „Požadované zprávy“ jakožto článek operačního rozkazu u malých jednotek.

Všeobecné zpravodajské směrnice a zpravodajský plán obsahují potřebná sdělení o úkolu vyšší jednotky a o plánu manévru vyšší jednotky, vymezují pásma činnosti zpravodajských orgánů a kladou požadavek zpráv potřebných pro prováděnou operaci.

Na základě těchto směrnic (plánu) vypracuje zpravodajský orgán příslušné jednotky zvláštní dotazník, ve kterém sestaví otázky v pořadí naléhavosti a důležitosti a rozdělí je jednotlivým podřízeným zpravodajským orgánům; tento elaborát se nazývá „Plánem pro vyhledávání zpráv“ (zpravodajským rozkazem).

Tento plán je v pravém smyslu slova jakýmsi programem pátrání; příslušný zpravodajský orgán vynaloží všechnu snahu, aby ho dbal a aby

ho splnil v rozsahu co největším; za tím účelem vydává podřízeným orgánům zvláštní zpravodajské rozkazy, jimiž podrobně pátrání řídí.

Podle zpravodajských rozkazů sbírají určené zpravodajské orgány zprávy a předkládají je představeným zpravodajským orgánům ve formě „Zpravodajských hlášení“; v nutných případech zašlou důležité zprávy přímo jednotkám, kterých se týkají.

Zpravodajské orgány zpravodajská hlášení soutřeďují, studují, ověřují, zhodnocují, a sestavují z nich „Souhrnná hlášení“ za určitou dobu. Tato souhrnná hlášení předkládají svým velitelům a sousedním zpravodajským orgánům. Interesovaným jednotkám dodávají zprávy, které se jich týkají, zvláštními „Písemnými hlášeními“.

Před každou důležitou operací nebo na zvláštní rozkaz sestavuje zpravodajské oddělení vyšší jednotky „Zpravodajskou souhrnnou studii“, která je vnitřním dokumentem velitelství a stručným, ale úplným závěrem, vyplývajícím z celkového výsledku zpravodajské činnosti; tento dokument slouží veliteli jakožto ověření jeho předpokladů a umožňuje mu posoudit situaci nepřítele pro pojetí konečného rozhodnutí a pro stanovení plánu manévru. Tento dokument obsahuje údaje:

- o celkové nepřátelské síle,
- o bojové síle jednotlivých jednotek,
- o učlenění a rozmístění nepřátelských sil (na náčrtu),
- o pravděpodobných úmyslech nepřítele,
- o jeho operačních možnostech a
- závěr.

Po pořízení souhrnného hlášení a event. zpravodajské souhrnné studie sestavuje zpravodajské oddělení štábu denní „Přehled zpráv“, který rozesílá všemi směry a který obsahuje tyto údaje:

- činnost nepřítele,
- identifikované jednotky,
- zprávy z různých pramenů, získané
 - tajnou službou,
 - radiem,
 - letectvem,
 - vojskem,
 - jinými prostředky,
- učlenění a rozmístění nepřátelských a vlastních sil,
- závěr.

Takový je mechanismus působnosti zpravodajství pozemního; též mechanismus najdeme všeobecně i u zpravodajství leteckého; v čem se bude lišit, to bude jen důsledkem zvláštního charakteru leteckých jednotek.

Z předchozího výkladu musíme zachovat v paměti hlavně tu skutečnost, že pozemní zpravodajství slouží příslušné jednotce a příslušné operaci přímo, podávajíc jí zhodnocené zprávy a hotové závěry.

U letectva naproti tomu shledáme, že bude sloužit pozemnímu zpravodajství vyšších jednotek jako pomocný zpravodajský orgán, tedy jako prostředník.

5. Letectvo jako zpravodajský prostředek.

Letectvo se stalo součástí armády krátce před světovou válkou, a to hned s počátku jako zpravodajský prostředek v rámci celko-

vého zpravodajství armády; úspěchy, kterých na tomto poli dosáhlo, zvětšovaly stále jeho význam a z letectva se stala zprvu zpravodajská zbraň a konečně i zbraň bojová; avšak i nadále zůstává letectvo odkázáno na pozemní velitelství a je na něm závislé.

Abychom si lépe osvětlili tuto závislost leteckého zpravodajství na zpravodajství pozemním a jeho podřízenost, bude prospěšné přehlédnout historické počátky upotřebení letectva ve prospěch armády; tak lépe vynikne vývoj jeho upotřebení a neustálé trvání původní spojitosti s pozemním zpravodajstvím vyšších jednotek.

Historie upotřebení letectva.

Ohled po vynalezení se používá letounu jako vojenského dálkového zpravodajského prostředku k doplnění činnosti jezdeckého, jemuž pak zůstává hlavně úkol taktických zvědů a přezvědů a úkol ověřování učiněných předpokladů.

V r. 1910 ve Francii se účastní manévry v Pikardii několik osamocených letounů pro dálkové zpravodajství.

U nás: můžeme se honosit, že již v počátcích letectví se objevuje za královských manévry u Slatiny Vlaicu se svým letounem, prvním letounem, který se vznášel nad našimi vojsky.

V r. 1911 ve Francii se účastní Východních manévry již několik armádních letek.

U nás: v témž roce se účastní královských manévry u Romanu průkopníci našeho letectví: Protopopescu, Negrescu, Bibescu, Vlaicu, Capsa, Zorileanu; dosáhli velmi pěkných a slibných výsledků.

V r. 1912. Za francouzských manévry se rodí u armády orgán, nazvaný průzkumná služba letecká; je součástí 2. (zpravodajského) oddělení štábu armády.

V r. 1913. Tažení bulharského se zúčastnilo s úspěchem i naše mladé letectvo.

Tedy již před světovou válkou shledáváme, že se rodí zpravodajské letectvo, jakožto výkonný prostředek 2. (zpravodajského) oddělení štábu armády s úlohou strategického průzkumu.

Proto také se objevuje, a to pouze u armády: přednost letectvého průzkumu u 2. oddělení štábu a přednost letecké služby. Úkolem přednosty letecké služby bylo, dávat přednostovi leteckého průzkumu k dispozici potřebné letouny a piloty.

Odborných pozorovatelů nebylo, sbírání potřebných zpráv pomocí letounu obstarávali podle směrnic přednosty leteckého průzkumu důstojníci zpravodajského oddělení osobně sami. V tomto stavu vstoupilo letectvo do světové války. Letouny nebyly vyzbrojeny, nebyly zbraní, nýbrž pouhou službou.

V r. 1914 se letectvo po prvé uplatňuje úspěchem na poli leteckého zpravodajství v bitvě na Marne, k jejímuž výsledku značnou měrou přispělo. Připomeňme si jen výsledky leteckého pozorování poručíka Wateau, který první zjistil obrat německých pochodových proudů k východu; tato zpráva, zjištěná a využita v pravý čas, prokázala velmi platné služby francouzskému velení.

V r. 1915 po běhu k moři se fronta stabilisuje, objevují se zákopy a drátěné překážky, mizejí křídla, zajištění se provádí samým prvním sledem a jezdecko již nemůže konati průzkum.

Tehdy letectvo přechází od armády k armádnímu sboru, kde počíná svou průzkumnou taktickou činnost v rámci armádního sboru, spolupráci s dělostřelectvem a spolupráci s pěchotou; jedním slovem, rodí se pozorovací letectvo.

Na palubě letounu se objevuje fotografický přístroj jakožto vzácný pomocník leteckého pozorování pro stálé zachycování pozorovaných jevů k účelům srovnávacím a studijním, pro odhalování zastírání a pro přesné podání situace zjištěných skutečností.

Pozorovací balony, které byly většinou ve službě pevnostního dělostřelectva a byly už odstraňovány, znovu se objevují ve službě polního dělostřelectva.

Z tohoto historického přehledu je třeba si zapamatovati, že zpravodajské letectvo, které se skládá z letectva zvědného a pozorovacího a z pozorovacích balonů, se zrodilo z potřeb a zájmů zpravodajství a že se stalo leteckou zpravodajskou zbraní, která však i nadále — tak jako na počátku — pracuje ve spojení se zpravodajskými orgány vyšších jednotek.

Prostředek se stal zbraní, aniž změnil účel své existence.

6. Zpravodajské orgány letectva.

a) Zpravodajské letectvo, které je zbraní výhradně zpravodajskou, používající jen zpravodajských prostředků, má za úkol:

— vyhledávati zprávy, tím že vykonává zpravodajské úkoly, fotografické úkoly a střežení,

— pracovati spolu s vojsky řízením a kontrolou dělostřeleckých paleb, doprovodem pěchoty a jezdeckva.

Řízení všech těchto úkolů bude v každé jednotce soustředěno u výkonného zpravodajského orgánu, jehož úloha bude úplně odpovídat úloze podobného orgánu u velitelství pozemní jednotky, s tím pouze rozdílem, že u zpravodajského letectva nebude zpravodajství pouze orgánem vřaděným do štábu, nýbrž orgánem podstatným, duší jednotky.

Zpravodajské orgány zpravodajského letectva pracují pro pozemní zpravodajství vyšších jednotek a podle jeho směrnic a tento poměr a tato závislost je základním principem jeho působnosti.

b) U bojového letectva se tato věc jeví poněkud jinak. Bojové letectvo, vyrostlé z potřeb bitvy, se skládá:

— z letectva bombardovacího — denního,

— nočního,

— z letectva stíhacího — denního,

— nočního a

— z protiletadlové obrany.

Jeho úkolem je, působit přímo proti nepřátelským bojovým prostředkům pozemním i leteckým.

I bojové letectvo má ve všech svých jednotkách po zpravodajském orgánu, který má sbíрати veškeré zprávy dotýkající se přímo prováděné operace jednotky, podobně jako tomu je u bojových jednotek pěchoty, jezdeckva a dělostřelectva; nemá však výhradní povahy zpravodajského orgánu letectví zpravodajského.

Zpravodajství bojového letectva je jiné povahy a slouží především ve prospěch vlastní jednotky a teprve potom a nepřímo ve prospěch jed-

notky vyšší, neboť oblast jeho působnosti je menší nežli oblast působnosti letectva zpravodajského.

c) Letecká velitelství jsou orgány pro vedení a řízení leteckých jednotek daných k dispozici armádě a armádnímu sboru. Obsahují ve svém celku štáby, které zase obsahují zpravodajská oddělení, jejichž působení bude náležitě odlišné podle složení letectva podřízeného příslušnému leteckému velitelství.

Na příklad: u velitelství armádního letectva, které obsahuje všechny druhy letectva, nacházíme úplný zpravodajský orgán smíšené povahy, obsahující:

— zvláštní orgán, určený výhradně k získávání zpráv potřebných vyšší jednotce, podobný obdobným orgánům letectva zpravodajského,

— zvláštní zpravodajský orgán vlastního velitelství pro činnost letectva, podobný obdobným orgánům letectva bojového.

U velitelství armádního sboru, který zpravidla obsahuje jen části zpravodajského letectva, bude mít letecký zpravodajský orgán touž povahu jako u letectva zpravodajského, to jest, bude jen orgánem k získávání zpráv pro potřebu armádního sboru.

Podle jednotlivých druhů a stupňů leteckých velitelství bude utvářeno i odstínění působnosti jejich zpravodajských orgánů podle různých úkolů jednotek, pro které pracují.

7. Působnost leteckého zpravodajství.

A) Zpravodajské oddělení velitelství armádního letectva.

Pojednávajíc o pozemním zpravodajství armády, uvedli jsme, že zpravodajské oddělení dostane od velitele armády Všeobecné zpravodajské směrnice, které obsahují:

- zpravodajský úkol,
- plán (myšlenku) zpravodajské činnosti,
- požadavek zpráv.

Podle těchto údajů sestaví zpravodajské oddělení armády svůj Plán pro vyhledávání zpráv (zpravodajský rozkaz), jichž armáda potřebuje; ten obsahuje tabulku upravenou asi takto:

Pořadové čís.	Zpravodajské požadavky v pořadí naléhavosti	Zpravodajské pátrací orgány
1.	Cirkulace na cestách	3 arm. sbor
2.	Ruch na nádražích	Arm. letectvo
3.	Nepřátelské síly v pásmu armády	Arm. jezdeckvo
atd.	atd.	atd.

Jakmile velitel armády schválí tento plán pro vyhledávání zpráv, rozešle zpravodajské oddělení štábu armády zpravodajské rozkazy příslušným zpravodajským orgánům podle požadavků, jak byly rozděleny v tabulce.

Velitel armádního letectva dostane tento rozkaz buď jako „Zvláštní směrnici pro použití letectva“ nebo jako „Operační směrnici, odstavec letectvo“; tato směrnice obsahuje zhruba:

- letecké prostředky a jejich rozdělení, letiště;
- pásma činnosti letectva (pásma zpravodajská, hranice do hloubky pro armádní letectvo a pro letectvo armádních sborů);
- zpravodajský úkol, vyplývající z plánu pro vyhledávání zpráv;
- úkoly bojového letectva (letectvo stíhací, bombardovací, OPL.).

Tento dokument není jen zpravodajským rozkazem pro zpravodajské letectvo, nýbrž i operačním rozkazem pro letectvo ostatní a je vypracován za přispění velitele armádního letectva, který předtím podal veliteli své návrhy, týkající se především použití letectva bojového a potom i letectva zpravodajského.

Jakmile velitel armádního letectva dostane rozkaz o použití letectva, oznámí jeho obsah zpravodajskému oddělení svého štábu a připojí své poznámky; zpravodajské oddělení vypracuje „Plán pro vyhledávání zpráv“, doplní její požadavky zpráv pro potřebu letectva (v pořadí naléhavosti), zachová v něm pořadí naléhavosti, určené zpráv. oddělením štábu armády, a rozdělí úkoly podřízeným jednotkám podle jejich výkonnosti.

Po schválení velitelem letectva je zásadní obsah tohoto plánu zařazen do operačního rozkazu pro použití letectva, platného pro všechny druhy letectva, z nichž však my si všímáme pouze letectva zpravodajského.

Nesmíme ovšem ztráceti se zřetele, že zpravodajské úkoly dostávají i jednotky letectva bojového, ale jen jako úkoly podružné a eventuální; hlavním jejich posláním zůstává boj.

Jakmile operační rozkaz velitele armádního letectva dojde k veliteli armádní zpravodajské peruti, obeznámí velitel s jeho obsahem svého zpravodajského důstojníka, připojí své poznámky a zpravodajský důstojník vypracuje rovněž „Plán pro vyhledávání zpráv (zpravodajský rozkaz)“. V tomto rozkaze detailně probere jednoduchými otázkami veškeré dané požadavky v duchu došlého rozkazu, rozdělí požadavky podřízeným letkám (denním a nočním) — a pracovní plán, schválený velitelem peruti, se stává „Operačním rozkazem pro zpravodajské letky peruti“.

Velitel zpravodajské letky, jakmile dostane tento rozkaz, za pomoci svého zpravodajského důstojníka seskupí v jednotné zpravodajské úkoly otázky téhož druhu a otázky, které mohou být řešeny jedním letem, a rozdělí úkoly posádkám; výsledkem této činnosti je „Rozkaz pro činnost letky“.

Letecký pozorovatel studuje daný rozkaz ve zpravodajském sále, kde má k dispozici všechny doklady, z kterých může použít údajů vztahujících se k jeho úkolu. Po této přípravě startuje za svým úkolem, nebere však s sebou ani příslušný rozkaz, ani žádné jiné důležité doklady, které se nesmějí dostat do rukou nepříteli.

Ve vzduchu vyhledává pozorovatel zprávy podle daného mu rozkazu, podává je za letu radiotelegraficky, vyžaduje-li toho jejich důležitost, a po přistání sestaví ve zpravodajském sále „Zpravodajské hlášení“.

Zpravodajská hlášení pozorovatelů studuje a shromažďuje zpravodajský důstojník letky, který okamžitě rozesílá naléhavé zprávy na příslušná místa. Potom sestaví vlastní zpravodajské hlášení a předloží je veliteli zpravodajské peruti; ten pak hlášení předloží dále veliteli letectva.

Zpravodajské oddělení velitelství letectva postupuje takto:

a) Soustřeďuje veškerá zpravodajská hlášení zpravodajského letectva armády, letectva bombardovacího denního i nočního, letectva stíhacího a protiletadlové obrany.

b) Odesílá zprávy na příslušná místa prostřednictvím — Přehledů zpráv, které obsahují zprávy rázu operačního, jsou určeny pro vyšší jednotky, ale zprávy v nich nejsou zhodnoceny, a — Technických přehledů zpráv, které obsahují zprávy povahy letecko-technické, jsou určeny pro jednotky letectva a jsou zhodnoceny.

c) Sestavuje Souhrnná hlášení, ve kterých uvádí veškeré získané zprávy a předkládá je zpravodajskému oddělení štábu armády.

d) Pokud jde o zprávy povahy výhradně letecké, které se dotýkají přímo boje a činnosti všech leteckých jednotek, sestavuje zpravodajské oddělení u velitelství armádního letectva ve stanovených lhůtách nebo na vyžádání Zpravodajskou leteckou souhrnnou studii, nazývanou též Technickou zpravodajskou studií.

Je to dokument, který odpovídá zpravodajské souhrnné studii zpravodajského oddělení štábu, omezuje se však jen na posouzení nepřátelského letectva.

Udává:

- celkovou sílu nepřátelského letectva,
- bojovou sílu nepř. letectva (v letkách),
- učlenění nepř. leteckých sil (náčrt),
- pravděpodobný úmysl (odvozený ze zjištěné činnosti),
- operační možnosti nepř. letectva (odvozené z pravděpodobného úmyslu a prostředků),
- závěr (odvozený z úmyslu a možností).

Tento dokument je určen jen pro vnitřní potřebu velitelství a slouží zvláště veliteli armádního letectva k posouzení situace před rozhodnutím o použití letectva.

Zprav. oddělení u velitelství armádního letectva nesestavují Přehled zpráv jako zpravodajská oddělení vyšších jednotek, nýbrž pouze Zpravodajská hlášení a Písemná hlášení, která odesílají všemi směry.

Oblast působnosti zprav. oddělení u velitelství letectva zahrnuje:

- Pásmo činnosti armádního letectva, určené zvláštním rozkazem armády.
- Cíle: letectvo bombardovací denní,
letectvo bombardovací noční,
těžké armádní dělostřelectvo.
- Studie o nepřátelském letectvu:
letiště,
činnost,
metoda činnosti,

výsledky činnosti,
protiletadlové dělostřelectvo.

— Vede v evidenci:

situaci vojsk: mapy nepř. činnosti,
plány,
fotografie.

— Obstarává letectvu armádních sborů technické zprávy, nutné mu k usnadnění jeho práce a k orientaci.

B) U armádního sboru.

Uvnitř velitelství armádního sboru se rozvíjí celá tato činnost týmě způsobem jako u velitelství armády. Rovněž i postup zpravodajské práce uvnitř velitelství letectva armádního sboru se v zásadě neodlišuje od postupu, s kterým jsme se seznámili v pojednání o zpravodajské činnosti velitelství armádního letectva. Jediný rozdíl je v tom, že velitelství letectva armádního sboru nesestavuje Zpravodajskou leteckou souhrnnou studii, vyjímaje případy, kdy armádní sbor je vybaven leteckými prostředky všech druhů a kdy velitelství letectva armádního sboru působí podobně jako velitelství armádního letectva.

Oblast působnosti letectva armádního sboru (zprav. oddělení) zahrnuje:

Pásmo činnosti letectva armádního sboru:

- nepřátelské zálohy,
- cirkulaci na cestách,
- sklady a služby,
- letiště (pracovní).

— Zpravodajské mapy a plány:

- učlenění vlastních i nepřátelských vojsk,
- učlenění nepřátelského dělostřelectva,
- cíle pro hrubé dělostřelectvo,
- umístění hrubého děl. arm. sboru,
- plány činnosti hrubého děl. arm. sboru,
- nepřátelské letectvo: balony, letiště, protiletadlové dělostřelectvo.

— Zprávy pro bombardovací letectvo, které pracuje v pásmu armádního sboru, o nových cílech.

Zpravodajský orgán letectva armádního sboru, t. j. zpravodajská sekce velitelství letectva armádního sboru, pracuje přímo na pracovním letišti, které je jediným letištěm pro letectvo armádního sboru, s kterým má přímé spojení.

C. U divise.

Divise nemá organicky přidělené letectvo a nemá proto ani velitelství letectva; ve štábu velitelství divise je však i spojovací letecký důstojník, který je technickým poradcem velitele a pracovní spojkou s leteckými prostředky přidělenými divisi.

Když divise dostane pro určitou operaci letecké prostředky (zpravodajské úkoly, zpravodajskou letku nebo balonovou rotu), vypadá zpravodajská činnost letectva takto:

Velitel divise v souhlase se Zpravodajským plánem a s Plánem pro vyhledávání zpráv, vypracovaným zprav. oddělením štábu, a třeba-li, i podle ná-

vrhů spojovacího leteckého důstojníka rozhoduje Všeobecným operačním rozkazem nebo Zvláštním rozkazem o použití přiděleného letectva.

Tento všeobecný nebo zvláštní rozkaz dostávají: zpravodajská letka (je-li u divise) nebo pozorovatel, kterému byl svěřen úkol pro divisi, a balonová rota ve formě zvláštního operačního rozkazu pro letku a balonovou rotu a úkolového rozkazu pro pozorovatele.

V prvním případě velitel letky a velitel balonové roty postupují tak, jak bylo vylíčeno u armády, totiž vypracují za pomoci informačního důstojníka letky svůj Plán pro vyhledávání zpráv, vyjádřený Plánem o činnosti letky pro jednotlivé posádky.

Posádka provádí úkoly a podává hlášení.

Zpravodajský důstojník sestavuje Souhrnné hlášení a předkládá je velitelství divise.

V druhém případě, kdy divise nemá k dispozici leteckou jednotku, nýbrž pouze úkoly (lety), dostává pozorovatel úkolový rozkaz přímo od velitelství divise prostřednictvím spojovacího důstojníka; pozorovatel provede úkol a předloží zase prostřednictvím spojovacího důstojníka hlášení: podává je buď radiotelegraficky na vlně divise, nebo shozením na SV. divise, anebo konečně po přistání na pomocném letišti divise, které je upraveno a vyznačeno péčí spojovacího důstojníka.

Vidíme tedy, že spojovací důstojník letectva u divise, když divise není vybavena leteckou jednotkou, nýbrž jen úkoly, vykonává zároveň úkol velitele letectva a zpravodajského důstojníka.

Oblast působnosti divisního letectva zahrnuje:

- Pásmo činnosti divisního letectva (8—12 km) jen tehdy, má-li divise přidělenou leteckou jednotku.
- Vlastní a nepřátelskou organizaci terénu v pásmu činnosti.
- Plány činnosti dělostřelectva (přehrady, palby proti přípravám atd.).
- Umístění nepř. balonů a protiletadlového dělostřelectva.
- Prostory viditelné a neviditelné z balonu a pozorovaten.
- Evidenci dokladů o celkové operaci divise pro potřebu přípravy a k provádění úkolů pozorovatelů.

*

Své stručné vylíčení působnosti zpravodajských orgánů letectva u velitelství armády, armádního sboru, divise, u zpravodajské peruti a zpravodajské letky končíme touto závěrečnou poznámkou:

Veškerá zpravodajská činnost se provádí v těsném styku mezi zpravodajskými orgány letectva a vyšších jednotek.

Tato spojitost dosahuje až k pozorovateli, který provádí svůj úkol v celkovém rámci zpravodajských potřeb.

Vyhledávání zpráv se děje podle programu, který je dílem zpravodajských orgánů.

Na všech stupních zpravodajského letectva nacházíme zpravodajské orgány, závislé na zpravodajských orgánech vyšších jednotek; u divise je to spojovací důstojník letectva.

U zpravodajského letectva jsou zpravodajské rozkazy zároveň rozkazy operačními.

Veškerá zpravodajská činnost se koná ve prospěch příslušné vlastní vyšší jednotky.

Zbývá nám ještě seznámiti se stručně s úkoly a působností zpravodajských orgánů u jednotek letectva bojového.

D. U bombardovacího letectva.

Denní (lehké) bombardovací letectvo je všeobecně povoláno k tomu, aby na základě zpráv působilo proti živým cílům, které se objeví v pásmu činnosti armádních sborů. Proto nacházíme nejčastěji jeho prostředky seskupené ve vyčkávacím nebo v hotovostním postavení na pracovních letištích zpravodajského letectva armádních sborů neb aspoň v jejich blízkosti. Mohou tak býti lépe a rychleji informovány o zjištěných cílech.

Zpravodajský orgán, to jest zpravodajský důstojník denní bombardovací jednotky (peruti), bude proto v stálém a přímém styku se zpravodajským orgánem letectva armádního sboru, aby bylo lze rychle využít každé vhodné zprávy k taktickému provedení bombardování.

Pro účely technického provedení bombardování sbírá zpravodajský důstojník bombardovací peruti (to je taktická pracovní jednotka) ze Souhrnných hlášení a z Přehledů zpráv všech zpravodajských pozemních a leteckých orgánů údaje o nepřátelském stíhacím letectvu a o protiletadlovém dělostřelectvu, aby bombardovací úkol mohl být proveden za nejpříznivějších podmínek.

Poněvadž však vedlejším úkolem denního bombardovacího letectva je také vyhledávání všelikých zpráv o přelétávaném nepříteli, musí zpravodajský důstojník bombardovací peruti usměrniti toto vyhledávání; činí tak zpravodajskými rozkazy pro pozorovatele-střelce podle všeobecných zpravodajských požadavků zprav. oddělení velitelství armádního letectva; musí shromážďovat získané zprávy stejně jako zpravodajský důstojník zpravodajského letectva a musí je odesílat na místa, kde jich může býti využito.

Noční (těžké) bombardovací letectvo má za úkol působiti proti cílům, kterých nemůže být dosaženo ve dne; zpravodajský důstojník noční bombardovací peruti shromážďuje proto především zprávy o nepřátelském protiletadlovém dělostřelectvu, nočním stíhacím letectvu a o stanovištích světlometů, tedy zprávy potřebné pro zdárné provedení bombardování.

Na druhém místě pak shromážďuje zprávy o nočních zjevech u nepřítele, získané při provádění bombardovacího úkolu. Postupuje v této věci stejně jako zpravodajský důstojník zpravodajského letectva.

E. U stíhacího letectva.

Tu rovněž najdeme u každé jednotky po zpravodajském důstojníkovi, jehož úkolem bude:

Shromážďovati zprávy o nepřátelském stíhacím letectvu na usnadnění daných úkolů (vzdušná přehrada, ochrana).

Usměrňovati vyhledávání zpráv o nepříteli v případech, kdy zpravodajské letectvo nemůže působiti.

Studovati úkol vlastního letectva, které má být chráněno (prováděno).

F. U protiletadlové obrany.

Tu nacházíme zpravodajské orgány v celém systému hlásné služby. Jejich úkolem jest:

dávati včas znamení k poplachu baterií;
identifikovati nepřátelské letecké jednotky a letadla;
rozpoznávati letadla vlastní.

Případá jim dvojí úloha: usnadňovat provádění protiletadlových úkolů a zpravovat zprav. oddělení velitelství letectva.

Seznámili jsme se s působností všech zpravodajských orgánů letectva; každý z nich pracuje v rámci příslušné jednotky, všichni však jsou v stálém všestranném vzájemném styku a pracují podle směrnic zpravodajských orgánů vyšších jednotek.

Z á v ě r.

Působnost zpravodajských orgánů letectva je podřízena působností zpravodajských orgánů vyšších jednotek.

Letecké zpravodajství musí být pro vyhledávání zpráv usměrněno a orientováno pozemním zpravodajstvím v rámci, který je letectvu znám, aby bylo zabráněno zmatkům a neužitečnému plýtvání silami.

Zpravodajské letectvo jakožto zpravodajský prostředek bude pracovat stejně jako ostatní zpravodajské prostředky ve prospěch ověření předpokladů, vytyčených zpravodajskými orgány vyšších jednotek; nemůže býti vysláno, aby „pátral u nepřítelé“, bez bližších informací.

Získané pozemní zprávy mohou ulehčit až o 50% zpravodajskou činnost letectva, beztoho již obtížnou.

Zprávy výhradně letecké povahy jsou ve většině případů velmi prchavé, objevují se náhle a rychle mizejí; tato skutečnost vyžaduje zajištění dokonalého a rychlého spojení leteckých zpravodajských orgánů.

Důstojníci štábů, kterým bylo svěřeno řízení zpravodajství u vyšších jednotek a tím i usměrňování práce zpravodajského letectva, musí znát dosti dobře jeho možnosti a pracovní postup.

Letectvo jakožto zpravodajský prostředek je zbraní křehkou, používající drahého materiálu a těžko nahraditelného personálu; proto jen dobře uvážené a logické jeho používání může vésti k žádoucím výsledkům, jinak budou ohromné ztráty, za jakých letectvo koná své úkoly, naprosto zbytečné a nenapravitelné.

L. T. a J. H.:

Působení v nepřátelském týlu.

Působení do nepřátelského týlu bylo v dřívějších válkách jedním z úkolů jezdeckta. Válečná historie zaznamenává několik případů velkoryse a zdařile provedených nájezdů jezdeckta, zesíleného pěchotou, dělostřelectvem a ženijními jednotkami. Takovou akcí byl na př. úspěšný nájezd rak. generála hraběte Hadika na Berlín v říjnu 1757 v sedmileté válce po bitvě u Kolína, kdy cestou byly zničeny pruské závody na výrobu střeliva v Novém Šadově a přechodně obsazen i Berlín, anebo nájezd